

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN G. MEITANI G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCEȘCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentzii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Curtea de apel din Iași* —
secțiunea II: Grigore N. Șuțu cu Mihai Cordescu. — Observa-
țiune de d-l profesor D. Alexandresco.
Buletinul publicațiilor judiciare.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 13 Iunie 1914

Președinția d-lui Gh. Sturdza, președinte.

Grigore N. Șuțu cu Mihai Cordescu

RETRACT LITIGIOS. — LUCRU LITIGIOS. — CONDIȚIUNI PENTRU EXI-
STENȚA LUI. — ACȚIUNE ÎN JUSTIȚIE. — DACA ESTE SUFICIENTĂ
PENTRU EXISTENȚA DREPTULUI LITIGIOS. — CONTESTAȚIUNE. — ART.
1402 ȘI 1403 C. CIV.

ACT SUB SEMNĂTURĂ PRIVATĂ. — DATĂ CERTĂ. — ART. 1182 C. CIV.
RETRACT LITIGIOS. — VÂNZARE. — IMOBIL. — LUCRU LITIGIOS. —
ART. 1402 ȘI 1403 C. CIV.

RETRACT LITIGIOS. — PĂRĂT. — INVOCAREA RETRACTULUI LITI-
GIOS. — DACA POATE FI INVOCATĂ ȘI DE CĂTRE RECLAMANT. — ART.
1402 ȘI 1403 C. CIV.

RETRACT LITIGIOS. — CONTESTAȚIUNE ÎNTRE PĂRȚI. — TRANZAC-
ȚIUNE DEFINITIVĂ. — DACA LUCRUL CONTESTAT MAI POATE FI CON-
SIDERAT CA LUCRU LITIGIOS. — ART. 1402 ȘI 1403 C. CIV.

1° Potrivit art. 1403 c. civ., lucrul socotindu-se litigios când există proces sau contestațiune asupra fondului dreptului, urmează că nu e suficient să fie o simplă cerere introdusă în justiție de care să n'aibă cunoștință cel chemat în judecată, pentru a putea fi vorba de lucru litigios, și nici chiar dacă pârâtul a primit citațiune pentru în-

fățișare, ci trebuie ca cel chemat în judecată să se fi prezentat, și să fi contestat dreptul ce se invoacă în contra sa.

2° Pentru ca un înscris privat să aibă dată certă prin menționarea lui într'un act făcut de un ofițer public sau într'un act oarecare, dar care are dată certă, trebuie ca înscrisul să fie trecut cel puțin în prescurtare în acel act public sau cu dată certă.

3° Vânzarea unui imobil conținând în sine însăși vânzarea dreptului de proprietate pe care îl are vânzătorul asupra imobilului, urmează că dacă acest drept este litigios și imobilul este lucru litigios, fără distincțiune dacă vânzătorul găsindu-se în posesiunea lucrului vândut l-a trecut odată cu vânzarea în posesiunea cumpărătorului sau dacă posesiunea lipsind predarea nu s'a putut face, de oarece dacă se constată că dreptul de proprietate era litigios și posesiunea care s'a transmis era tot litigioasă.

4° Retractable litigios fiind privit de legiuitor ca un mijloc de apărare și de liberare, pus la dispozițiunea aceluia în contra căruia s'a pornit o acțiune, pentru a fi la adăpostul speculatorilor de procese, nu poate fi invocat decât de către pârât iar nu și de către reclamant, care nu poate

avea același privilegiu sprijinit pe propria lui faptă.

5° Dacă asupra unui drept contestat și dus înaintea justiției a intervenit o hotărâre definitivă sau o declarațiune formală între părți de stingerea procesului, ori dacă asupra unei contestațiuni cu sau fără proces s'a încheiat o tranzație definitivă, lucrul nu mai poate fi considerat ca litigios, oricât una din părți ar căuta ulterior să redeschidă litigiul și să pună din nou lucrul în contestațiune.

Curtea,

Asupra cererei lui Grigore N. Șuțu, de a se constata că este în drept de a exercita în contra lui Mihai Cordescu, retractul litigios vorbit de art. 1402 c. civ., și de a i se acorda un termen pentru a-i putea număra sumele ce i se cuvin ca preț al cumpărării moșiei Ștefănești, dobânzi și spese.

Văzând că, în fapt, se constată că încă dela 22 Decembrie 1899, Grigore N. Șuțu a introdus înaintea tribunalului Botoșani, o cerere de chemare în judecată a societății de asigurare «Naționala», pentru a revendica dela ea moșia Ștefănești din județul Botoșani, fosta proprietate a defunctului general Nicolae Mavrocordat, venită întregă moșie în proprietatea sa pe baza unui testament lăsat de defunct; cel puțin așa arată reclamantul în petițiunea introductivă de instanță. Tot prin această petițiune se mai arată că, deși moșia se găsește în posesiunea societății de asigurare «Naționala», cumpărată de ea dela Creditul funciar rural, dar Creditul o avea cumpărată prin urmărire silită dela d-na Esmeralda Mavrocordat, văduva testatorului, și aceasta din urmă tot prin urmărire silită, dela însuși Grigore Șuțu, pe când era minor, pe baza unei urmăriri făcute fără drept, și grație unor titluri de creanță obținute în fraudă legei și în fraudă drepturilor lui, încât această primă înstrăinare a fost nulă, nule prin consecință și cele care au urmat, și revendicarea admisibilă în mâinile ultimului detentor «Naționala»;

Văzând că Grigore Șuțu, mai arată prin reclamațiunea sa că chiar societatea creditului funciar, la un moment dat, după ce cumpărase moșia dela Esmeralda Mavrocordat și mai înainte de a o trece

către «Naționala», a cunoscut și și-a dat seamă că achizițiunea sa era vițioasă și pătată de nulitate și de aceea s'a grăbit să închee cu el o tranzațiune; dar și această tranzațiune, susține reclamantul, e nulă, cu toate că era major când a iscălit-o, dar era major numai de câteva luni și încă în școală și a iscălit-o în necunoștință de cauză și indus în eroare asupra întregului ei conținut, drept care și odată cu acțiunea în revendicare pornită contra «Naționalei», dânsul a chemat în judecată și pe direcțiunea creditului funciar pentru a se hotărî de justiție și anulara tranzațiunii și a nu-i putea fi opusă de «Naționala», actuala proprietară;

Văzând că acțiunea astfel introdusă la Decembrie 1899, Grigore Șuțu a lăsat-o în părăsire, fără curs 10 ani de zile, când, deodată la 24 Noembrie 1909, a cerut tribunalului sorocirea ei, plătind în acest scop taxele pentru citațiuni. Citațiunile pentru termenul de 1 Februarie 1910, se primesc de ambele societăți în ziua de 10 Decembrie 1909, dimpreună cu câte un exemplar de pe petițiunea introductivă de instanță; nu mult, și mai înainte de înfățișare, directorul societății «Naționala», prin petițiunea sa din 11 Ianuarie 1910, chiamă în judecată ca garantă pe societatea Creditului rural, arătând că moșia o are cumpărată dela credit cu acte în regulă și că creditul îi este răspunzător de liniștita posesiune și garant de evicțiune; deci, dacă prin imposibil justiția va recunoaște de temeinică pretențiunea lui Șuțu și va obliga pe «Naționala» să delase moșia în stăpânirea revandicantului, să fie și Creditul condamnat în aceeași măsură să-i restituie prețul, fructele, deosebit daune, etc.

Se fixează termenul și pentru această acțiune tot pentru ziua de 1 Februarie 1910, când se aplică art. 151 pr. civ., după care cauza se amână la 18 Mai 1910.

În interval și anume în ziua de 1 Martie 1910, societatea «Naționala», vinde moșia în litigiu lui M. C. Cordescu pe prețul de 2.750.000 lei, iar Cordescu, fără a mai aștepta chemarea sa în procesul de revendicare ca detentor al imobilului, pus se vede în curent cu acel proces, cere din propria sa inițiativă, în ziua de 14 Aprilie 1910, să intervină în cauză și să fie citat și dânsul pentru termenul de 18 Mai, când va dovedi, zice el, că acțiunea lui Grigore Șuțu este neîntemeiată și trebuie respinsă.

La termen se ridică și se tranșează mai multe incidente, după care asupra fondului Șuțu se retrage din instanță și acțiunea lui în revendicare se respinge ca nesustenută.

Venit în apel, Șuțu a cerut azi să i se încuviințeze să numere lui Cordescu prețul plătit pentru cumpărarea moșiei, dobânzi și cheltueli și să rămâe el proprietar.

Văzând că prima chestiune care se ivește este de a se ști dacă Cordescu a cumpărat un lucru litigios;

Considerând că, după art. 1403 c. civ., lucrul se socotește litigios, când există proces sau contestațiune asupra fondului dreptului; că, nu e de ajuns să fie numai o cerere introdusă în justiție de care să n'aibă cunoștință cel chemat, în judecată. Căci o simplă jalbă, o petițiune, asta nu se chiamă proces; dar nu ajunge nici măcar să fi primit intimatul citațiunea; în adevăr faptul pasiv de a fi primit o citațiune, sau citațiunea să fi fost lăsată la domiciliu, nu face încă ca între părți să existe deja proces și încă proces asupra fondului dreptului; o citațiune nu e de cât o chemare în justiție; până însă nu se va prezenta intimatul înaintea judecătorilor săi și nu va arăta concluziunile lui, cum am putea ști, cum am putea spune că există proces între el și reclamant asupra fondului dreptului? De altmintearea, e cert că legiuitorul în art. 1403 c. civ., n'a înțeles să micșoreze și să denatureze înțelesul cuvântului «litigiu» din art. 1402: litigiu, adică contestațiune, adică nu numai afirmarea dreptului de către reclamant, dar și denegarea lui de către adversar. Prin urmare, și astfel trebuie înțeles art. 1403: dreptul va fi litigios și când va exista proces cu contestațiune asupra fondului dreptului, și când va fi numai contestație chiar și fără proces; numai în această din urmă privință, legiuitorul nostru s'a îndepărtat de legiuirea franceză, dar nu că ar putea fi proces fără contestațiune;

Considerând că așa fiind și întrucât din expunerile de mai sus rezultă că atunci când vânzarea a avut loc, la 1 Martie 1910, Societatea de asigurare «Naționala» se mărginise a primi citațiunile în procesul de revendicare pornit de Șuțu, dar nu contestase încă în nici un fel fondul dreptului pretins de revendicant, rămâne că dânsa n'a vândut un lucru litigios.

Cât pentru acțiunea în garanție pornită de ea la 11 Ianuarie 1910, în contra Creditului funciar, aceasta nu implică în nici un fel, după cum se pretinde, contestarea dreptului invocat de Șuțu prin acțiunea în revendicare.

În adevăr, și mai întâi, prin petițiunea ei „Naționala” se mărginește a arăta justiției pretențiunile ei contra creditului, nici un cuvânt adresat lui Șuțu, nici un cuvânt împotriva lui, în contra dreptului pretins de el, nici o contestare a aceluia drept, ci pur și simplu că dânsa se vede chemată în justiție de Șuțu pentru revendicarea moșiei Ștefănești, și fiindcă această moșie o are cumpărată de la credit, dacă cumva acțiunea se va găsi întemeiată, lucru pe care nu-l poate crede, căci nu poate crede că Creditul ar fi vândut lucrul altuia; dar în fine, dacă totuși va fi așa, atunci să fie obligat și vânzătorul să-i restituie prețul plătit; așa dar, o repetăm, nu există încă proces cu contestațiune asupra fondului dreptului între Grigore Șuțu și «Naționala», atunci când aceasta din urmă a vândut la rândul ei moșia Ștefănești către Mihai Cordescu; prin urmare, din acest prim punct de vedere, cererea de retract litigios formulată de către Șuțu cată a fi respinsă ca neadmisibilă.

Văzând că «Naționala» și Cordescu au vroit să se pună pe un teren și mai favorabil și anume că, deși vânzarea n'a fost alcătuită definitiv, prin autentificare și transcriere, de cât la 1 Martie 1910, totuși ea fusese convenită și devenise perfectă încă de prin Iulie și August 1909, adică cu mult mai înainte de a se scoate primele citațiuni în procesul de revendicare pornit de Grigore Șuțu și, prin urmare, nici vorbă că lucru nu era litigios încă, când s'a încheiat vânzarea moșiei;

Considerând asupra acestui punct că, în adevăr, s'au prezentat o serie de scrisori particulare schimbate între «Naționala» și Cordescu, tratând despre vindere-cumpărare a moșiei Ștefănești încă de prin Iulie și August 1909; că, însă, aceste scrisori n'au dată certă și prin urmare nu ne putem opri la ele. Dar, s'a prezentat Curței și o adresă emanată de la ministerul finanțelor, direcțiunea timbrului și înregistrării, No. 66133 din 7 August 1909, prin care șeful serviciului aceluia birou comunică sub acea dată d-lui director al Societății de asigurare «Naționala»,

ca răspuns la o întrebare făcută în scris cu două zile mai înainte, răspunde că, nu e loc de a se achita de pe acuma taxele de înregistrare la vânzarea moșiei Ștefănești făcută de acea Societate d-lui M. Cordescu, întru cât taxele nu sunt a se plăti de cât în cazul când executarea unui contract este supusă unei condițiuni suspensive; deci, pretind Cordescu și «Naționala», iată un act public cu dată certă care relatează vânzarea de care se vorbește în scrisori, iată vânzarea având dată certă din ziua de 7 August 1909.

Considerând că, pentru ca un înscris privat să aibă dată certă prin menționarea lui într'un act făcut de un ofițer public sau într'un act oare-care, dar având cel puțin el dată certă, trebuie mai întâi de toate ca înscrisul să fie trecut măcar în prescurtare în acel act public, sau cu dată certă; ori, aci scrisorile vorbite mai sus nu numai că nu se găsesc în prescurtare, dar nici măcar nu sunt menționate; nu se face nici o aluziune la ele; deci, nu se poate pretinde că ale au căpătat dată certă; ceea ce a căpătat dată certă a fost numai o vorbă a d-lui director al «Naționalei», că ar fi vândut moșia Ștefănești lui Cordescu în anumite condițiuni și, apoi, întrebarea lui la Minister dacă, în asemenea condițiuni, trebuie plătită sau nu taxa de înregistrare; asemenea vorbă însă numai a uneia din părți, oricât ar avea dată certă, nu poate justifica că, în adevăr, vânzarea fusese și că ea rămăsese perfectă și definitivă, dar nici măcar nu justifică că pe atunci fusese deja vorbă de vânzare între «Naționala» și Cordescu; prin urmare, concluziunile puse cu privire la o vânzare încheiată anterior, înainte de actul de la 1 Martie 1910, câtă a fi respinse ca neîntemeiate;

Văzând, mai departe, că Cordescu și «Naționala» în apărarea lui mai opun că dânsul n'a cumpărat propriu zis un drept litigios, adică șansa unui proces, n'a cumpărat oare-care pretențiuni asupra moșiei Ștefănești, ci însăși moșia cu posesiunea ei întregă, nediscutată, publică, pacinică, precum se găsea în mâinile «Naționalei»; că, în asemenea condițiuni, nu poate fi vorba de retract litigios; mai opun încă că, în orice caz, nu reclamantul, revendicantul, creditorul pot uza de retractul litigios, ci numai debitorul dreptului litigios, posesorul lucrului revendicat; că, prin urmare, și din aceste puncte de vedere cererea lui Grigore Șuțut trebuie respinsă.

Asupra primului punct :

Considerând că retractul litigios putând a fi exercitat fie că e vorba de un drept personal, fie că e vorba de un drept real, mobilier sau imobiliar, și dreptul de proprietate fiind un drept real, apare că atunci când dreptul de proprietate va fi litigios, se va putea exercita retractul litigios în contra cumpărătorului unui asemenea drept; că, mai departe, nu se vede motiv de a se face deosebire între vânzarea unui drept real imobiliar și vânzarea unui imobil; căci, în realitate, când se vinde un imobil, nu se vinde altceva de cât dreptul ce-l are vânzătorul asupra imobilului; și dacă acest drept e litigios, nu se poate tăgădui că imobilul va fi el însuși lucru litigios; că, de asemenea, nu se vede motiv de a se deosebi între cazul când vânzătorul găsin-du-se în posesiunea lucrului vândut, l-a trecut odată cu vânzarea în posesiunea cumpărătorului și cazul când posesiunea lipsind, predarea nu s'a putut face; dacă se constată că dreptul de proprietate era litigios, evident că și posesiunea care s'a transmis a fost litigioasă; ar fi avut poate cumpărătorul lucrului mai puține motive de a bănui litigiul, dar buna credință a cumpărătorului, cunoștința sau ignoranța lui despre litigiu, nu sunt elemente de care legea se preocupă; prin urmare, asupra acestui punct, argumentările lui Cordescu sunt neîntemeiate.

Asupra punctului al doilea :

Considerând că, din textul art. 1402 rezultă că dreptul de retract litigios nu este acordat de lege de cât datornicului, sau cel puțin aceluia dela care se pretinde în justiție că este dator, că trebuie să plătească o datorie sau să restituie un lucru, adică intimatului, că retractul litigios e privit de lege ca un mijloc de apărare, de liberare, pus la dispozițiunea aceluia în contra căruia o acțiune a fost introdusă, e o măsură de favoare în contra speculatorilor de procese, dar acordată cel puțin după texte numai defendeurului, care, de altminterlea, adesea ori se vede favorizat de lege și contra pretențiilor reclamantului; că, însă, nu se vede nici un motiv de a crede că legiuitorul a înțeles și vroit ca și reclamantii, acei cari pornesc procese să aibă acel ș privilegiu și sprijinindu-se pe propria lor faptă, pe un proces făcut de ei, ori cât de temerar și de injust și de contrazis ar fi, să-și creeze ei, singuri de la sine, un titlu pentru a dobândi drepturi în averea

unei terții persoane; că, pentru asemenea privilegiu, spre a pune pe acelaș picior și pe reclamant și pe intimat, ar trebui neapărat un text precis și categoric; că, dreptul de a exercita retractul litigios, adică de a expropria pe cesionar, este un drept excepțional și, deci, legea trebuie interpretată cu restricțiune, limitativ, iar nu extensiv și prin analogie care nici nu există de cât în parte; că, prin urmare, în specie, Grigore Șuțu, reclamantul, revendicantul, nu poate fi primit a exercita retractul litigios în contra lui Cordescu și prin acest mijloc să dobândească de la numitul moșia Ștefănești; astfel fiind, și din acest punct de vedere, cerea lui Șuțu cată iarăși a fi respinsă.

Văzând că Cordescu și «Naționala» mai opun că, cu tot procesul pornit de Șuțu la Decembrie 1899, nu există litigiu asupra proprietății Ștefăneștilor și aceasta din cauză că numitul mai din vechi, tot pe tema de azi a mai făcut procese de revendicare atunci când moșia se găsea în stăpânirea creditului fonciar, or asupra acestor procese și pretențiuni s'au încheat între dânsul și credit o tranzacțiune (23 Mai 1890) care a curmat definitiv litigiul lor; deosebită că, s'au făcut și înaintea tribunalului respectiv la 29 Mai 1890, declarațiuni formale de stingerea pricinii, despre care judecata a luat act; astfel că de atunci există între părți o situație identică autorității lucrului judecat; litigiu nu mai poate fi și în realitate nici nu există asupra moșiei Ștefănești, ci asupra transacțiunii; retractul litigios propus pentru moșie e dar inadmisibil.

Considerând că, dacă asupra unui drept contestat și dus înaintea justiției a intervenit o hotărâre definitivă, sau declarațiuni formale între părți de stingerea pricinii (art. 260 pr. civ.), ori dacă asupra unei contestațiuni cu proces sau fără proces, s'a încheiat o transacțiune în toată regula și definitivă, apare cert că lucrul nu mai poate fi socotit litigios, oricât una din părți ar căuta ulterior să redeschidă litigiul și să pună din nou lucrul în contestațiune. Judecata constatând faptele, va declara că lucrul nu mai este și nu mai poate fi litigios.

Cu aceasta evident vom avea o derogățiune la definiția articolului 1403, dar derogarea e rațională și se impune, de altminterlea, în asemenea caz, nici nu se mai poate spune că există litigiu asupra dreptului deja judecat, sau în privința căruia a urmat

transacțiune; ceea ce este litigios în asemenea ipoteză este în realitate chestiunea lucrului judecat, valabilitatea sau autoritatea transacțiunii; numai în urmă și dacă judecata va constata și declara că nu este lucrul judecat, sau că pricina n'a fost încă stinsă, sau că transacțiunea e nulă, numai atunci va putea lua ființă și va exista litigiu asupra lucrului în sine;

Văzând că actele prezentate de Cordescu și de «Naționala» și anume transacțiunea dela 28 Mai 1890, și declarațiile făcute de Șuțu și de Creditul fonciar consecutiv acelei transacțiuni pentru a se stinge cu desavârșire pricina care se afla pe atunci pendinte între ei înaintea tribunalului Botoșani, precum și jurnalul acelu tribunal No. 3530 din 23 Mai 1890, toate puse în paralel cu obiectul acțiunii de față, dovedesc în mod neîndoios că litigiul ce l ridică azi din nou Grigore Șuțu cu «Naționala», Cordescu și cu Creditul fonciar relativ la dreptul de proprietate ce l-a avut asupra moșiei Ștefănești, pe baza testamentului defunctului său bunic general N. Mavrocordat, e stins și închis definitiv și nu mai are ființă; că, prin urmare, neexistând litigiu asupra acestui drept, Șuțu nu poate exercita retractul litigios propus; adevărat că dânsul pretinde că transacțiunea și declarațiunile de stingerea pricinii dela 1890, sunt fără valoare, din cauză că consimțământul său a fost vițiat, apoi și pentru alte motive ce le va desvolta la fond, când va justifica că aceste acte trebuie anulate, dar aceste nu sunt decât alegațiuni; până le va dovedi, până se va pronunța de justiție nulitatea actelor, ele sunt în ființă și se opune la redeschiderea, la existența serioasă și reală a vreunui litigiu asupra dreptului de proprietate a moșiei Ștefănești; așa fiind, și din acest punct de vedere propunerea retractului litigios cată a fi respinsă, fiind cel puțin prematură.

Cordescu și «Naționala» mai opun că Șuțu n'a fost proprietar și nu poate pretinde drepturi decât asupra unei jumătăți din moșia Ștefănești; că cealaltă jumătate a fost proprietatea mamei sale d-na Natalia Șuțu; ori, moșia fiind cumpărată dela amândoi și d-na Șuțu nereclamând nimic, ar urma să privim lucrurile ca și cum vânzarea s'ar fi făcut la un coproprietar al lucrului cedat, prin urmare pe baza

art. 1404 al. 1, să declarăm iarăși neadmisibil retractul propus;

Văzând asupra acestor din urmă concluziuni că mai întâi de toate Șuțu reclamă proprietatea întregii moșii, arătând că mama sa Natalia Șuțu a renunțat la succesiunea generalului Mavrocordat, fostul proprietar al Ștefăneștilor, și că în urma acestei renunțări numai el este cu drept asupra moșiei, el în drept să o revendice toată; că dacă acestea sunt pretențiunile lui, acesta litigiul, acesta procesul, și dacă pe de altă parte este constant și netăgăduit că dreptul de a exercita retractul litigios este independent de seriozitatea procesului și de examenul fundamentului și a dovezilor aduse în sprijinirea acțiunii, urmează că nimic n'ar împiedica, bine înțeles din acest punct de vedere, ca retractul litigios să fie exercitat pentru toată moșia, prin urmare obiecțiunea din urmă nu este întemeiată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, respinge cererea de retract litigios propus de Grigore Șuțu și amână cauza pentru un alt termen.

Semnați: Gh. Sturdza, Em. Cernătescu, D. Gregorovici.

Opiniune

Având în vedere că Grigore N. Șuțu, la 22 Decembrie 1899, a chemat în judecată înaintea tribunalului Botoșani, pe societatea de asigurare «Naționala», pentru a fi obligată a delăsa în proprietatea sa imobilul Ștefănești din județul Botoșani, precum și pe Creditul funciar rural pentru ca să-i fie opozabilă anularea tranzacțiunii din 23 Mai 1890, intervenită între Credit, Natalia Șuțu, mama sa și dânsul și să fie obligat Creditul la restituirea fructelor; anularea tranzacțiunii o cere pentru motivul că este viciată atât în formă, precum e nulă întrucât privește conținutul și dispozițiunile ei.

Primul termen, pentru judecarea acestei acțiuni a fost fixat după cererea lui Grigore Șuțu la 1 Februarie 1910, iar citația a fost comunicată societății de asigurare «Naționala», la 15 Ianuarie 1910. Societatea de asigurare «Naționala», prin petițiunea din 11 Ianuarie 1910, deci înainte de a primi citația în procesul de revendicare, chiamă în garanție societatea Creditului funciar.

La 14 Aprilie 1910, M. Cordescu, în calitate de cumpărător al moșiei Ștefănești, după cum rezultă din actul autenticat de tribunalul Ilfov, sub No.

2344 din 1 Martie 1910, face intervenție în acest proces conchizând la respingerea acțiunii în revendicare; tribunalul Botoșani, prin sentința No. 263 din 18 Mai 1910, a respins ca nesusținută acțiunea lui Grigore Șuțu, în contra căreia acesta a făcut apel care e dedus acum în judecata Curței.

Având în vedere că Grigore Șuțu înainte de a discuta în fond acțiunea în revendicare, opune lui M. Cordescu retractul litigios, cerând de a i se accorda un termen pentru a plăti prețul vânzării 2 500.000 lei;

Având în vedere că chestiunea care urmează a se examina este de a se ști dacă reclamantul într-o acțiune în revendicare, poate exercita retractul litigios în contra aceluia care a cumpărat imobilul ce face obiectul acțiunii;

Având în vedere că noțiunea retractului litigios este definită de art. 1403 c. civ., după care lucrul se socotește litigios când există proces sau contestațiune asupra fondului dreptului; că, din punct de vedere logic sfera acestei noțiuni cuprinde atât drepturile de creanță cât și drepturile reale mobiliare și imobiliare; că această interpretare e confirmată și de o dispozițiune pozitivă a legii și anume art. 1404, care stabilește că aplicarea art. 1402 încetează, § 3: când cesiunea s'a făcut către posesorul fondului asupra căruia există dreptul litigios, ceea ce învederează că instituția retractului litigios se aplică și drepturilor reale;

Având în vedere că acesta fiind conceptul retractului litigios care, în ultima analiză, are de scop de a stinge procesele, nu se poate face distincție între cazul în care posesorul vinde imobilul care face obiectul acțiunii în revendicare, și cazul în care cedentele vinde dreptul său asupra imobilului pe care îl revendică în contra unui terțiu; că, în amândouă aceste cazuri s'a cedat un drept de proprietate litigios și, deci, intră în sfera de aplicare a retractului (vezi în acest sens L. Guillaud, *Traité de vente et de l'échange*, t. II, No. 893, p. 437);

Având în vedere că dispozițiunea art. 1402 c. civ., după care: cel în contra căruia există un drept litigios vândut se va putea libera, și pe care se întemeiază părerea celor ce susțin că retractul nu se poate exercita decât de pârât; față cu generalitatea noțiunii retractului, care rezultă din analiza art. 1403 și 1404 § 3 c. civ., nu poate fi considerată

decât ca demonstrativă, referindu-se la cazul cel mai obișnuit :

Având în vedere că art. 1403 c. civ., cere ca să existe proces sau contestație asupra fondului dreptului, spre deosebire de art. 1700 c. civ. francez care cere proces și contestațiune asupra fondului dreptului;

Având în vedere că, legiuitorul departe de a comite o inadvertență când a înlocuit pe și din art. 1700 c. civ. fr., cu sau din art. 1403 c. civ., a înțeles a lărgi noțiunea retractului litigios, lărgire care are de rezultat de a satisface mai deplin scopul social al retractului, care, după cum s'a arătat, e de a stinge procesele;

Având în vedere că s'a obiectat că, deși actul de vânzare la care se referă M. Cordescu are data de 1 Martie 1910, totuși această vânzare a avut loc înainte ca societatea de asigurare «Naționala» să fi primit citația în procesul în revendicare, după cum rezultă din corespondența dintre societate și Cordescu; că, mai mult, această vânzare are dată certă, pentru stabilirea căreia se invoacă adresa ministerului de finanțe din 7 August 1909; că, în momentul când s'a efectuat vânzarea, nu exista proces și că deci nu s'a cedat un lucru litigios, pentru ca retractul să poată fi aplicabil;

Având în vedere că, corespondența la care se referă M. Cordescu și societatea de asigurare «Naționala» neavând dată certă, nu poate conf. art. 1182 c. civ., să facă nici o dovadă în contra lui Grigore Șuțu;

Având în vedere că, ministerul de finanțe răspunzând adresei din 5 August a societății «Naționala» îi face cunoscut că nu este locul de a se consemna taxele de vânzarea moșiei Ștefănești, făcută de acea societate lui M. Cordescu, întrucât această operațiune se face numai când executarea unui contract este supusă unei condițiuni suspensive; că, din cuprinsul acestei adrese, rezultă că societatea „Naționala“ a întrebat Ministerul dacă este locul de a plăti taxele de înregistrare la vânzarea moșiei Ștefănești, la care ministerul răspunde în modul arătat mai sus;

Având în vedere că, pentru ca actul de vânzare ce se pretinde că s'a încheiat între societatea «Naționala» și Cordescu să aibă dată certă, ar fi trebuit ca cel puțin să fi fost trecut în prescurtare în adresa

ministerului de finanțe; ori, adresa se referă pur și simplu la alegația societății «Naționala», că moșia Ștefănești a fost -vândută lui M. Cordescu; că prin urmare această adresă nu poate să dea dată certă actului ce se pretinde; că, deci, rămâne bine stabilit că vânzarea moșiei Ștefănești a avut loc la 1 Martie 1910, posterior zilei de 15 Ianuarie 1910 când societatea «Naționala» a primit citația în procesul intentat de Grigore Șuțu; că, prin urmare, în momentul vânzării dreptul era litigios;

Având în vedere că s'a susținut că pe lângă proces trebuie să existe și contestațiune asupra fondului dreptului; că, o atare contestațiune nu s'a produs nici până în momentul propunerii retractului, de oarece nu s'au pus concluziuni prin care să se conteste în fond acțiunea în revendicare;

Având în vedere că această alegațiune e nefondată, deoarece, după cum s'a demonstrat, pentru exercitarea retractului litigios e suficient să existe proces sau contestațiune; că, deci, e inutil de a se discuta dacă a existat contestațiune, din momentul ce se stabilește existența procesului; în fapt însă e neîndoios că, însuși fondul dreptului a fost contestat anterior vânzării. În adevăr, prin acțiunea de chemarea în garanție a creditului fonciar rural, menționată mai sus, societatea «Naționala» conchide că «atunci când prin imposibil justiția va socoti de temeinică pretențiunea lui Șuțu, etc.....» expresiune care constituie cea mai energică contestație al dreptului pretins de reclamant;

Având în vedere că, M. Cordescu și societatea «Naționala», susține că în anul 1885 Grigore Șuțu fiind minor, reprezentantul său legal a cerut față de Esmeralda Mavrocordat, autoarea lor, revendicarea moșiei Ștefănești; că, în 1890 a intervenit o tranzacțiune prin care atât Natalia Șuțu cât și Grigore Șuțu, devenit major, au declarat că renunță la orice pretențiune ar fi avut în moșia Ștefănești; că în urmă au prezentat tribunalului Botoșani petițiunea din 29 Mai 1890, prin care au declarat că renunță la acțiunea în revendicare, despre care declarație tribunalul a luat act; că față cu această tranzacțiune care are caracterul lucrului judecat, acțiunea în revendicare pe care o exercită acum Grigore Șuțu nu poate da naștere unui litigiu în sensul art. 1402 c. civ.;

Având în vedere că, din cauză că tranzacțiunea

asemenea unei hotărârei definitive stinge un litigiu, legiuitorul prin art. 1711 c. civ., pentru a marca caracterul irevocabil al tranzacțiunii, a asimilat-o unei sentințe neapelabile; că, acest principiu stabilit prin analogie pe baza unor efecte comune, nu poate justifica deducțiuni care n'ar fi compatibile cu principiile generale care cârmuesc convențiunile; că, în cazul când asupra unui litigiu s'a pronunțat o hotărâre care a dobândit autoritatea lucrului judecat, dacă în urmă prin introducerea unei acțiuni în justiție se repune din nou în discuție acel litigiu, nu se poate opune retractul litigios, fiindcă primează excepțiunea lucrului judecat; că, atunci însă când cu ocaziunea revendicării se cere și anularea tranzacțiunii, care se referă la o acțiune în revendicare anterior exercitată, nu se poate opune excepțiunea din tranzacțiune (*exceptio litis per transactionem finitae*), de oarece tranzacțiunea din punctul de vedere al motivelor de anulare este supusă principiilor care cârmuesc convențiunile și deci nu poate fi asimilată cu o hotărâre definitivă;

Având în vedere că, atât doctrina cât și jurisprudența admite că, chiar atunci când asupra unui litigiu s'ar fi dat o hotărâre rămasă definitivă, dacă este atacată cu recurs, se poate exercita retractul litigios; cu atât mai mult deci retractul este admisibil atunci când o dată cu acțiunea în revendicare a unui imobil se cere și anularea tranzacțiunii;

Având în vedere că, s'a obiectat că în orice caz Grigore Șuțu n'ar putea avea dreptul de cât la jumătate din moșia Ștefănești.

Având în vedere că, din momentul ce există proces asupra fondului dreptului, prin însuși acest fapt dreptul trebuie considerat ca litigios, fără ca să se poată sub acest raport examina temeinicia dovezilor invocate; că, deci, și ultima obiecțiune e neîntețmeiată, de oarece se revendică întreaga moșie Ștefănești.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier D. Volanschi, subsemnații suntem de opinie că Grigore Șuțu are dreptul de a exercita retractul litigios.

Semnați: C. N. Toneanu, D. Volanschi.

Observațiune. — După cât vedem, punctul cel mai important dedus în judecata Curței din Iași, și asupra căruia Curtea s'a împărțit în majoritate și minoritate, este acela de a se ști dacă reclamantul, într-o acțiune de revendicare, poate sau nu să exercite retractul litigios, în contra celui care a cumpărat imobilul ce face obiectul acțiunii. Această chestiune fiind foarte controversată, după cum se poate vedea din autorii citați *pro și contra* în tom. VIII al coment. noastre, p. 870 nota 1 și în Pand. fr., V^o *Cession de droits litigieux*, No 17 urm., majoritatea

Curței admite negativă, iar minoritatea, afirmativă. Atât majoritatea cât și minoritatea își motivează foarte bine părerea sa, însă, dacă ne este permis de a ne da părerea asupra acestei delicate chestiuni, parcă am înclină mai degrabă în favoarea minorității, deși Curtea noastră de casație s'a pronunțat în sens contrar, printr'o decizie încă din 7 Martie 1901. Iată rezumatul acestei decizii: Retractable litigios, prevăzut de art. 1402 din codul civil, nu poate fi exercitat decât de acela contra căruia este pornită o acțiune, căci numai el se poate liberă de pretențiunea cesionarului. Când se exercită deci o acțiune în revendicare, dacă pârâtul vinde imobilul posedat de el și-l predă cumpărătorului, revendicantul nu poate exercita retractul litigios, fiindcă pentru celce revendică acel imobil nu poate să fie vorba de liberarea vreunei pretențiuni ce ar există în contra lui. (Cas. s. I, Bult. 1901, p. 387). Această decizie, singura ce există la noi asupra acestei chestiuni, fiind caz vechiu, Curtea de casație ar putea foarte bine să îmbrățișeze astăzi părerea contrară, susținută de Guillaouard, Troplong, Duvergier, etc. Așteptăm decizia casației, unde afacerea este pendinte, spre a ne putea pronunța în deplină libertate.

D. Alexandresco

BULETINUL PUBLICAȚIUNILOR JUDICIARE

Tribunalul Județului Ilfov, secția II com.

1914, Octombrie 14

Ordonanța No. 5415

Având în vedere petiția înregistrată la No. 10.288 din 1914, prin care T. Popescu, cere a se face formalitățile prescise de art. 355 c. com., cu privire la pierderea a două cambii.

Având în vedere că, potrivit art. 354 c. com., proprietarul unor cambii pierdute sau sustrate poate cere anularea lor, la tribunalul locului plăței dacă va dovedi atât proprietatea cât și perde ea lor.

Având în vedere că petiționarul astăzi înaintea noastră verbal, a dovedit atât pierderea cât și proprietatea cambiilor, a căror anulare o cere.

Că așa fiind, urmează a se da ordonanța în conformitate cu art. 355 c. com.

Pentru aceste motive, noi, președintele tribunalului comercial Ilfov, secția II, ordonăm că oricine posedă două polițe fiecare cu timbru fix de 25 lei, în alb, fără dată, valoare, ordin sau iscălitură, semnate numai de d-l Th. Popescu, pe contrapagină ca girant, filigrama anterioară anului 1912, să le prezinte până în termen de 40 zile, dela publicarea acestei ordonanțe, la grefa acestui tribunal, înștiințând că în lipsă de neînfățișare ea se va declara nulă și fără tărie față cu posesorul ei.

Această ordonanță se va afișa la Camera de comerț, la ușa tribunalului, și la primăria Capitalei. și se va publica în «*Monitorul Oficial*» și în ziarul «*Dreptul*».

p. președinte, M. Dumitrescu.

Grefier, V. N. Ionescu.